

Europsko vijeće

Bruxelles, 1. veljače 2024.
(OR. en)

EUCO 2/24

CO EUR 2
CONCL 1

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Izvanredni sastanak Europskog vijeća (1. veljače 2024.) – zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

Europsko vijeće odalo je počast bivšem predsjedniku Komisije Jacquesu Delorsu, koji je preminuo 27. prosinca 2023. Bio je pokretačka snaga europskog projekta i imao je ključnu ulogu u izgradnji Europske unije kakvu danas poznajemo.

*

* *

VIŠEGODIŠNJI FINACIJSKI OKVIR ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.

Europsko vijeće postiglo je dogovor o reviziji višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021. – 2027. kako je ukratko navedeno u nastavku. Svi su iznosi, osim ako je drukčije navedeno, izraženi u tekućim cijenama.

Potpora Ukrajini

1. Europsko vijeće ističe potrebu da zajedno s partnerima osigura stabilnu, predvidljivu i održivu financijsku potporu Ukrajini za razdoblje 2024. – 2027. Kako bi se doprinijelo oporavku, obnovi i modernizaciji te zemlje i potaknula socijalna kohezija i postupna integracija u Uniju, s ciljem mogućeg budućeg članstva u Uniji, uspostaviti će se Instrument za Ukrajinu za razdoblje 2024. – 2027.
2. Za razdoblje 2024. – 2027. zbroj ukupnih sredstava stavljenih na raspolaganje iz Instrumenta neće premašiti 50 milijardi EUR, od čega:
 - i) 33 milijarde EUR u obliku zajmova zajamčenih produljenjem iznad gornjih granica do 2027. postojećeg jamstva iz proračuna Unije za financijsku pomoć Ukrajini dostupnu do kraja 2027.;
 - ii) 17 milijardi EUR u obliku bespovratne potpore, u okviru novog tematskog instrumenta pričuva za Ukrajinu, uspostavljenog iznad gornjih granica VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. Potencijalni prihodi mogli bi se ostvariti na temelju relevantnih pravnih akata Unije koji se odnose na upotrebu izvanrednih prihoda koje drže privatni subjekti, a koji izravno proizlaze iz imobilizirane imovine Središnje banke Rusije.

3. Kako bi se optimizirala upotreba raspoloživih iznosa, neiskorištena odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje u okviru ovog instrumenta automatski će se prenijeti u sljedeću godinu. Dio godišnjeg iznosa koji potječe iz prethodne godine trošit će se prvi.
4. Europsko vijeće naglašava da je potrebno poticati Ukrajinu da preuzme odgovornost za svoje napore u pogledu oporavka i obnove s pomoću plana koji treba pripremiti ukrajinska vlada i u kojem će se utvrditi program reformi i ulaganja Ukrajine na njezinu putu prema pristupanju EU-u. Najšire moguće sudjelovanje donatora izvan Europske unije u ukupnim naporima za oporavak i obnovu Ukrajine snažno će se poticati čak i prije donošenja plana.
5. Preduvjet da Ukrajina prima potporu iz Instrumenta jest da nastavi podupirati i poštovati djelotvorne demokratske mehanizme, uključujući višestranački parlamentarni sustav, i vladavinu prava, te da jamči poštovanje ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. Pri provedbi Instrumenta Komisija i Ukrajina poduzimaju sve odgovarajuće mjere za zaštitu financijskih interesa Unije, posebno u pogledu sprečavanja, otkrivanja i ispravljanja prijevara, korupcije, sukoba interesa i nepravilnosti.
6. Vijeće će imati ključnu ulogu u upravljanju Instrumentom za Ukrajinu. U tom smislu, provedbena odluka Vijeća u vezi s donošenjem i izmjenom plana za Ukrajinu te odobrenjem i suspenzijom plaćanja na temelju relevantnih procjena i prijedloga Komisije donosi se kvalificiranom većinom.
7. Na osnovi godišnjeg izvješća Komisije o provedbi Instrumenta za Ukrajinu Europsko vijeće svake će godine održati raspravu o provedbi tog instrumenta s ciljem da se pruže smjernice. Prema potrebi Europsko Vijeće za dvije će godine pozvati Komisiju da predloži reviziju u kontekstu novog VFO-a.

Naslovi 4. i 6. – migracije i vanjska dimenzija

8. Migracije su europski izazov koji zahtijeva europski odgovor.
9. Kako bi se osigurala dostatna financijska sredstva za potporu državama članicama u rješavanju gorućih izazova i potreba povezanih s migracijama i upravljanjem granicama u državama članicama pod najvećim pritiskom, kao i u onima pogođenima ratom u Ukrajini i na Bliskom istoku, te za provedbu novog pakta o migracijama i azilu nakon njegova donošenja, uključujući nove postupke na granici, naslov 4. povećat će se za 2 milijarde EUR.
10. Europsko vijeće podsjeća na potencijalnu upotrebu fondova kohezijske politike za rješavanje izazova i potreba povezanih s migracijama. U tu svrhu poziva Komisiju da pomogne državama članicama da iskoriste tu mogućnost.
11. Kako bi Unija mogla pružiti potrebnu potporu u kontekstu izvanrednih geopolitičkih tenzija, prioriteti naslova 6. pojačat će se za 7,6 milijardi EUR. To će olakšati održavanje djelotvorne suradnje s trećim zemljama u području migracija, uključujući potporu sirijskim izbjeglicama u Turskoj i široj regiji te nastavak djelovanja koja su prethodno poduzeta u okviru Uzajamnog fonda EU-a za Afriku; Pomoći će i u pružanju potpore zapadnom Balkanu, južnom susjedstvu i Africi, među ostalim partnerstvima i financiranju za migracijske rute. Trebalo bi osigurati dostatna financijska sredstva za rezervu u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju.

Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP)

12. Europska unija treba osigurati svoj suverenitet i konkurentnost u strateškim sektorima jačanjem svoje otpornosti i produktivnosti, mobiliziranjem financiranja, smanjenjem svojih strateških ovisnosti, ulaganjem u vještine budućnosti i prilagodbom svoje gospodarske, industrijske i tehnološke osnove za zelenu i digitalnu tranziciju, štiteći koheziju i jednake uvjete na jedinstvenom tržištu. Europsko vijeće pozdravlja iskorištavanje postojećih financijskih instrumenata EU-a za brzo pružanje financijske potpore za ulaganja u ključne tehnologije.

U tu će se svrhu olakšati upotreba dostupnih financijskih sredstava i stvoriti sinergija među instrumentima financiranja kako bi se povećala potpora ključnim tehnologijama. Kako bi se to ostvarilo, za prioritete programa STEP u programskom razdoblju 2021. – 2027. primjenjivat će se stopa sufinanciranja od 100 % i pretfinanciranje od 30 %.

13. Kako bi se povećali kapaciteti za ulaganja u obranu, Europskom fondu za obranu (EDF) dodijelit će se dodatnih 1,5 milijardi EUR u naslovu 5.
14. Naposljetku, u svrhu smanjenja administrativnog pritiska na države članice kako bi im se omogućilo reprogramiranje prema ciljevima programa STEP i osiguralo uredno zaključenje programâ, rok za podnošenje konačnih zahtjeva za međuplaćanje i povezanih dokumenata u programskom razdoblju 2014. – 2020. trebalo bi produljiti za 12 mjeseci, a na rashode prijavljene u konačnoj obračunskoj godini primjenjivat će se stopa sufinanciranja od 100 %.

Plaćanja kamata u okviru instrumenta NextGeneration EU

15. Kako bi se ispunila pravna obveza Unije da pravodobno i u potpunosti pokrije troškove plaćanja kamata u okviru NGEU-a, s ciljem dopune, prema potrebi, postojećih odredaba u naslovu 2.b, sljedećim kaskadnim mehanizmom osigurat će se dostupnost potrebnih iznosa za plaćanje troškova dospjelih kamata i kupona.

16. 1. korak: postojeća proračunska linija za Instrument Europske unije za oporavak (EURI) u naslovu 2.b u godišnjem proračunu iskoristit će se u cijelosti.

2. korak: ako se troškovi plaćanja kamata u okviru NGEU-a ne mogu pokriti iz postojeće proračunske linije za EURI u naslovu 2.b, u okviru godišnjeg proračunskog postupka tražit će se financijska sredstva kako bi se pokrio znatan dio potrebnih iznosa, koliko je to moguće, s ciljem da se mobilizira iznos jednak približno 50 % prekoračenja troškova plaćanja kamata u okviru NGEU-a kao referentna vrijednost. U tu će se svrhu iskoristiti prostor stvoren izvršenjem proračuna programâ i ponovnim određivanjem prioriteta, kao i netematskim posebnim instrumentima (instrument fleksibilnosti i jedinstveni instrument za razliku do gornje granice), u skladu s primjenjivim sektorskim pravilima i drugim pravnim obvezama, uzimajući u obzir prioritete i razboritu izradu proračuna. Na nacionalne omotnice država članica za koje je preuzeta pravna obveza, osobito one u okviru ZPP-a i kohezijske politike, neće utjecati preraspodjele i ponovno određivanje prioriteta iz ove točke.

3. korak: uvest će se novi instrument iznad gornjih granica VFO-a. Taj će instrument biti iznimka i ograničen na prevladavanje situacije u kojoj su operacije uzimanja zajmova za instrument NGEU još u tijeku zbog promjenjivih tržišnih okolnosti.

Taj instrument mobilizirat će se samo ako je nakon 1. i 2. koraka potrebno dodatno financiranje. Svake će se godine ovim instrumentom najprije mobilizirati iznos koji je najviše jednak iznosu opozivâ iz programâ Unije iz prethodnih godina koji se ne prenose na temelju drugog posebnog primjenjivog zakonodavstva. Opozivi odobrenih sredstava koja odgovaraju vanjskim namjenskim prihodima neće se uzeti u obzir za mobilizaciju instrumenta.

U slučaju neočekivane situacije u kojoj prekoračenje još nije podmireno, Komisija će predložiti mobilizaciju dodatnih odobrenih sredstava putem instrumenta kao zaštitni mehanizam.

17. U kontekstu godišnjeg proračunskog postupka Vijeće će prije donošenja stajališta o godišnjem proračunu procijeniti je li primjereno rješenje za financiranje troškova plaćanja kamata u okviru NGEU-a u skladu s koracima od 1. do 3. i, ako je to primjenjivo, je li primjerena mobilizacija zaštitnog mehanizma.

Ako Vijeće smatra da mobilizacija zaštitnog mehanizma nije primjerena, pozvat će Komisiju da preispita svoj prijedlog s ciljem povećanja iznosa mobiliziranog u godišnjem proračunskom postupku. Vijeće će posebnu pozornost posvetiti razini opozvanih sredstava mobiliziranih u 3. koraku u slučaju da ta razina dosegne 5 milijardi EUR godišnje ili više od 15 milijardi EUR kumulativno u razdoblju 2025. – 2027.

18. Ako, iznimno, jedna ili više država članica smatraju da postoji ozbiljna zabrinutost u pogledu mobilizacije zaštitnog mehanizma, mogu od predsjednika Europskog vijeća zatražiti da predmet uputi sljedećem Europskom vijeću.
19. Novi instrument izniman je i ograničen na trajanje trenutnog VFO-a. Njime se ne dovodi u pitanje sljedeći VFO.
20. Europsko vijeće podsjeća na obvezu osiguravanja, u skladu s Ugovorima, da Unija na raspolaganju ima financijska sredstva koja joj omogućuju ispunjavanje njezinih pravnih obveza u odnosu na treće strane.
21. Gornja granica ukupnog iznosa instrumenta fleksibilnosti povećat će se za 2 milijarde EUR.

Posebni instrumenti

Pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi

22. Maksimalni iznos pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR) povećat će se na 1,5 milijardi EUR.

23. S obzirom na prirodne katastrofe koje su se dogodile na europskom teritoriju te prirodne katastrofe i humanitarne krize u trećim zemljama te kako bi se izbjeglo postojanje konkurentnih prioriteta, postojeća pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR) trebala bi se podijeliti na dva zasebna instrumenta kako slijedi:
- i) u okviru europske pričuve za solidarnost iznos od 800 milijuna EUR godišnje povećat će se za 216 milijuna EUR godišnje (u cijenama iz 2018.) za pomoć radi odgovora na hitne situacije obuhvaćene Fondom solidarnosti Europske unije;
 - ii) u okviru pričuve za pomoć u nuždi iznos od 400 milijuna EUR godišnje povećat će se za 108 milijuna EUR godišnje (u cijenama iz 2018.) za brze odgovore na posebne hitne potrebe u Uniji ili u trećim zemljama.
24. Godišnji iznosi koji nisu iskorišteni za europsku pričuvu za solidarnost i za pričuvu za pomoć u nuždi koji bi trebali isteći u skladu s pravilima na snazi stavit će se na raspolaganje za upotrebu u instrumentu fleksibilnosti u sljedećoj godini.

Nova vlastita sredstva

25. Kako je dogovoreno 2020., Unija će nastaviti raditi na uvođenju novih vlastitih sredstava. Prihodi od novih vlastitih sredstava uvedenih nakon 2023. upotrijebit će se za prijevremenu otplatu zaduživanja u okviru NGEU-a.

Učinak na plaćanja

26. Kako bi se osigurala odgovarajuća razina odobrenih sredstava za plaćanje koja treba odgovarati povećanoj razini odobrenih sredstava za preuzimanje obveza, zadržat će se sveukupno ograničenje u odobrenim sredstvima za plaćanje jedinstvenog instrumenta za razliku do gornje granice, ali će se prilagoditi prijenosom nužne gornje granice za 2025. kako bi se Uniji omogućilo da pokrije potrebe predviđene u 2026.

Elementi kojima se smanjuje učinak na nacionalne proračune.

27. Europsko vijeće ističe proračunske izazove s kojima se Unija i države članice suočavaju u kontekstu opetovanih kriza, geopolitičkih previranja i nesigurnosti.
28. Prioriteti utvrđeni u ovoj reviziji u sredini programskog razdoblja stoga će se djelomično financirati na sljedeći način:
29. Iznos od 10,6 milijardi EUR preraspodijelit će se u prethodno navedene prioritete, a da se pritom ne ugrozi ni jedan politički prioritet u okviru trenutnog VFO-a:
 - a) iznos od 4,5 milijardi EUR, od čega 2,6 milijardi EUR ponovno iskorištenih opozvanih sredstava u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) i IPA-e i 1,9 milijardi EUR oslobođenih iz NDICI-ja, kao posljedica uključivanja u Instrument za Ukrajinu troška financijske potpore Ukrajini o kojoj je odlučeno u 2022., upotrijebit će se za potporu novim prioritetima koji se financiraju iz tih programa;
 - b) iznos od 2,1 milijarde EUR preraspodijelit će se iz programa Obzor Europa za razdoblje 2021. – 2027. i upotrijebit će se za programe utvrđene u ovoj reviziji u sredini programskog razdoblja;
 - c) iznos od 0,6 milijardi EUR preraspodijelit će se iz pričuve za prilagodbu Brexitu;
 - d) godišnji iznos za Europski fond za prilagodbu globalizaciji smanjit će se na 30 milijuna EUR (u cijenama iz 2018.) od 2024., što će dovesti do ukupnih ušteda od 1,3 milijarde EUR u razdoblju 2021. – 2027., uključujući iznose koji su istekli u razdoblju 2021. – 2023.;
 - e) iznos od 1,1 milijarde EUR preraspodijelit će se iz sastavnica ZPP-a i kohezijskih fondova koje su obuhvaćene izravnim upravljanjem, ne dovodeći u pitanje sljedeći VFO. Neće biti utjecaja na nacionalne omotnice država članica;
 - f) iznos od 1 milijardi EUR preraspodijelit će se iz programa „EU za zdravlje”.

Sažetak

30. Europsko vijeće postiglo je dogovor o jačanju novih prioriteta za iznos od 64,6 milijardi EUR (od čega 33 milijarde EUR u zajmovima i 10,6 milijardi EUR u preraspodjelama), kako slijedi:

+ 50 milijardi EUR za Ukrajinu (17 milijardi EUR u bespovratnim sredstvima i 33 milijarde EUR u zajmovima)
+ 2 milijarde EUR za naslov Migracije i upravljanje granicama (naslov 4.)
+ 7,6 milijarde EUR za naslov Susjedstvo i svijet (naslov 6.)
+ 1,5 milijardi EUR Europskom fondu za obranu u okviru novog instrumenta STEP (Platforma za strateške tehnologije za Europu)
+ 2 milijarde EUR za instrument fleksibilnosti
+ 1,5 milijardi EUR za pričuvu za solidarnost i pomoć

Tablica 1.

iznosi su u mlrd. EUR

Revizija u sredini programskog razdoblja po prioritetima		
PRIORITETI		PRIJEDLOG PREDSJEDNI KA EV-a 4
Ukrajina	Bespovratna sredstva i rezervacije	17,0
	Zajmovi	33,0
	Ukupno Ukrajina	50,0
Migracije / vanjski izazovi	Naslov 4.	
	Fond za azil, migracije i integraciju	0,8
	Upravljanje granicama i vize	1,0
	Agencija Europske unije za azil	0,2
	Ukupno naslov 4.	2,0
	Naslov 6.*	
	Sirijske izbjeglice (Sirija, Jordan, Libanon)	1,6
	Sirijske izbjeglice (Turska)	2,0
	Južno susjedstvo	2,0
	Zapadni Balkan	2,0
	Ukupno naslov 6.	7,6
	Ukupno migracije i vanjska dimenzija	9,6
STEP	Inovacijski fond	
	Invest EU	
	Europsko vijeće za inovacije u okviru programa Obzor Europa	
	Europski fond za obranu	1,5
	Ukupno STEP	1,5
Troškovi financiranja NGEU-a – kaskadni mehanizam		0,0
Administracija		
Instrument fleksibilnosti		2,0
Pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR)		1,5
UKUPNO BESPOVRATNA SREDSTVA		31,6
UKUPNO ZAJMOVI		33,0
UKUPNO PRIORITETI		64,6
PRERASPODJELE		
	Plaćanja kamata iz nacionalnih proračuna (makrofinancijska pomoć +)	0,0
	Preraspodjele unutar naslova 4.	0,0
	Preraspodjele unutar naslova 6.	4,5
	proglašeni viškom	1,3
	Preraspodjele iz programa Obzor Europa	2,1
	Pričuva za prilagodbu Brexitu	0,6
	Programi pod središnjim upravljanjem u okviru kohezije/ZPP-a	1,1
	Preraspodjele iz naslova 2. – program „EU za zdravlje“	1,0
	UKUPNO PRERASPODJELE	10,6
UKUPNO NOVA FINACIJSKA SREDSTVA		21,0

* Kako je navedeno u točki 10. dokumenta 23/23.

*

* *

UKRAJINA

31. Europsko vijeće podsjeća na svoje prethodne zaključke i ponovno potvrđuje nepokolebljivu predanost Europske unije daljnjem pružanju snažne političke, financijske, gospodarske, humanitarne, vojne i diplomatske potpore Ukrajini i njezinu stanovništvu dok god to bude potrebno.
32. Europsko vijeće ponovno ističe odlučnost Europske Unije i država članica da nastave pružati pravodobnu, predvidljivu i održivu vojnu potporu Ukrajini, posebno putem Europskog instrumenta mirovne pomoći i Misije EU-a za vojnu pomoć te putem izravne bilateralne pomoći država članica, u skladu s potrebama Ukrajine. Nastavit će razmatrati to pitanje.
33. Europsko vijeće preispitalo je rad u Vijeću na vojnoj potpori za Ukrajinu u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći i predloženo povećanje njegove ukupne financijske gornje granice. Ono poziva Vijeće da do početka ožujka 2024. postigne dogovor o izmjeni Odluke Vijeća (ZVSP) 2021/509 na osnovi prijedloga Visokog predstavnika za Fond za pomoć Ukrajini i predloženih ključnih modaliteta, uzimajući u obzir prijedloge država članica.
34. Europsko vijeće također ponovno ističe hitnu potrebu za ubrzanjem isporuke streljiva i projektila, posebno s obzirom na obvezu osiguravanja milijun nabojna topničkog streljiva za Ukrajinu. Pozdravlja postignuti napredak i poziva države članice da istraže sve mogućnosti kako bi se zadovoljile potrebe Ukrajine te da ubrzaju napore u tu svrhu, uključujući stalne donacije zaliha, preusmjerenje postojećih narudžbi i davanje nužnih novih narudžbi, čime će doprinijeti povećanju proizvodnih kapaciteta europske industrije.
35. Pružanje vojne potpore i ispunjavanje sigurnosnih obveza odvijat će se uz puno poštovanje sigurnosne i obrambene politike određenih država članica i uzimajući u obzir sigurnosne i obrambene interese svih država članica.

36. Europsko vijeće na svojem će sljedećem sastanku u ožujku 2024. ponovno razmotriti pitanje sigurnosti i obrane, uključujući potrebu Europe da poveća svoju opću obrambenu pripravnost te dodatno ojača svoju obrambenu tehnološku i industrijsku bazu s ciljem postizanja dogovora o daljnjim koracima koje je potrebno poduzeti kako bi europska obrambena industrija postala otpornija, inovativnija i konkurentnija.
37. Europsko vijeće pozdravlja dogovor postignut o Odluci Vijeća i Uredbi Vijeća o usmjeravanju izvanrednih prihoda privatnih subjekata koji izravno proizlaze iz imobilizirane ruske imovine u potporu Ukrajini.

BLISKI ISTOK

38. Europsko vijeće raspravljalo je o najnovijem razvoju događaja na Bliskom istoku.

*

* *

39. Europsko Vijeće podsjeća na svoje zaključke iz prosinca 2020. o primjeni mehanizma uvjetovanosti.
40. Europsko vijeće raspravljalo je o izazovima u poljoprivrednom sektoru i bojaznima poljoprivrednika. Podsjećajući na ključnu ulogu zajedničke poljoprivredne politike, poziva Vijeće i Komisiju da prema potrebi nastave s radom. Europsko vijeće i dalje će redovito razmatrati situaciju.